

Sygn. akt IV CZ 124/16

POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku E. K.
przy uczestnictwie M. K.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 1 marca 2017 r.,
zażalenia wnioskodawczyni
na postanowienie Sądu Okręgowego w W.
z dnia 10 czerwca 2016 r., sygn. akt I Ca .../16,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w W. odrzucił apelację wnioskodawczynie od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 13 października 2015 r., którym dokonany został podział majątku wspólnego uczestników po ustaniu ich wspólności majątkowej małżeńskiej. Z uzasadnienia wynika, że zarządzeniem z dnia 28 kwietnia 2016 r. pełnomocnik wnioskodawczynie został wezwany do uzupełnienia braków formalnych wniesionej apelacji przez sprecyzowanie zakresu żądanej zmiany zaskarżonego orzeczenia i określenie jakiej treści rozstrzygnięcia się domaga. W odpowiedzi wnioskodawczynie złożyła niepodpisane pismo z dnia 9 maja 2016 r. Sąd Okręgowy stwierdził, że tego rodzaju pismo nie może być traktowane jako usunięcie braków i nie stosuje się do niego art. 130 § 1 i 2 k.p.c., co skutkuje zastosowaniem sankcji przewidzianej w art. 373 k.p.c.

Niezależnie od tego, nawet w razie podpisania tego pisma, apelacja podlegałaby odrzuceniu, ponieważ w jego treści brak sprecyzowania zakresu żądanej zmiany kwestionowanego postanowienia. Nie spełnia wymagania przewidzianego w art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. wniosek „o zmianę zaskarżonego postanowienia w zakwestionowanej części i orzeczenie co do istoty sprawy”, ponieważ nie precyzuje na czym ta zmiana ma polegać.

W apelacji z dnia 4 grudnia 2015 r. wnioskodawczynie wskazała, że przedmiotem zaskarżenia jest część postanowienia Sądu pierwszej instancji „tj. w szczególności pkt I ust. 5, pkt Ib, pkt III i pkt IV”. W uzasadnieniu zaś podniosła zarzuty odnośnie pkt I ust. 7 i 8 oraz pkt II, a jednocześnie domagała się „zmiany orzeczenia w zakwestionowanej części”. Uniemożliwia to jednoznaczne określenie zakresu zaskarżenia i zakresu żądanej zmiany. Nie dawało także podstaw do ustalenia tego zakresu wskazanych elementów apelacji oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. W niepodpisanym piśmie wnioskodawczynie domagała się zmiany orzeczenia w zakresie wysokości spłaty, której dotyczy punkt II i jednocześnie podtrzymała stanowisko co do wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 1 009 150 zł, podczas gdy dopłata obejmuje sumę 276 136,14 zł.

Tak określone stanowisko wnioskodawczynie uniemożliwiało oznaczenie zakresu zaskarżenia.

W zażaleniu wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie art. 130 § 1 k.p.c. przez niezastosowanie i zaniechanie wezwania do poprawienia, uzupełnienia braku formalnego pisma oraz art. 373 w związku z art. 370 k.p.c. przez odrzucenie apelacji, która czyniła zadość wymaganiom formalnym wskazanym w art. 368 k.p.c. Podała, że w określonym terminie uzupełniła braki apelacji. Zakwestionowana część postanowienia Sądu pierwszej instancji wynika jednoznacznie z treści zarzutów. Podkreśliła, że w apelacji jasno określiła zakres zaskarżenia. Brak własnoręcznego podpisu mógł i powinien być uzupełniony na wezwanie Sądu. Domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dopełnienie wymagań formalnych apelacji determinuje dopuszczalność jej rozpoznania przez sąd II instancji oraz określa zakres rozpoznania. Wśród tych wymagań apelacji wyróżniane są wymagania zwykłe (art. 368 § 1 i 2) oraz tzw. konstrukcyjne, które decydują o tym, że dany środek zaskarżenia ma cechy przypisane apelacji przez ustawę (art. 368 § 1 pkt 1-5). Do warunków konstrukcyjnych należy także obowiązek zamieszczenia w apelacji wniosku o zmianę lub uchylenie wyroku (postanowienia co do istoty sprawy) z zaznaczeniem żądanej zmiany lub uchylenia (art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c.). Wiąże się on nie tylko z potrzebą dokładnego określenia granic apelacji, ale także z koniecznością stwierdzenia, jeśli zaskarżenie dotyczy tylko części orzeczenia sądu pierwszej instancji, w jakim zakresie wyrok ten się uprawomocnił. Wniosek apelującego w tej kwestii musi być sprecyzowany przez określenie na czym zmiana ta ma polegać, czyli jakiego rozstrzygnięcia się domaga. Granice rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji wyznacza zakres zaskarżenia oraz wniosek o uchylenie lub zmianę orzeczenia z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia, które powinny się pokrywać w całości. Utrwalone zostało w orzecznictwie, że jeżeli zakres przedmiotowy zaskarżenia orzeczenia sądu pierwszej instancji jest szerszy od zakresu przedmiotowego wniosku apelacyjnego, apelacja nie spełnia wymagań określonych w art. 368 § 1 pkt 1 i 5 k.p.c. i podlega

odrzuconiu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r., III CZP 20/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 61 oraz postanowienia z dnia 30 sierpnia 2006 r., II CZ 53/06, niepubl. i z dnia 4 października 2006 r., II CZ 65/06, niepubl.). Wobec tego braki, niedokładności lub sprzeczności we wskazaniu granic zaskarżenia oraz zaznaczeniu zakresu żądanej zmiany lub uchylenia kwestionowanego orzeczenia stanowią okoliczność uniemożliwiającą nadanie apelacji właściwego biegu.

Podkreślenia wymaga, że w sprawach działowych, do których należy także sprawa o podział majątku wspólnego, wydane orzeczenia muszą dotyczyć całości przedmiotu działu i z reguły nie może następować ich częściowe uprawnomocnienie się. Stanowią one powiazaną, integralną całość, a poszczególne rozstrzygnięcia są wzajemnie zależne i powiazane. Apelacja w tego rodzaju sprawie, niezależnie od tego, czy została skierowana przeciwko całemu orzeczeniu co do istoty sprawy, czy tylko przeciwko jego części, jest w zasadzie apelacją dotyczącą całego orzeczenia, także w rozumieniu art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c. Oznacza to, że sąd drugiej instancji może wyjść poza granice wskazane przez apelującego oraz poza granice jego wniosków (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1977 r., III CZP 7/77, OSNCP 1977, nr 11, poz. 205 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1999 r., I CKN 379/98, OSNC 2000, nr 3, poz. 59).

Jednak i w tych sprawach apelujący jest zobowiązany wskazać, czy orzeczenie sądu pierwszej instancji jest zaskarżone w całości, czy w części, a także zaznaczyć we wniosku o zmianę lub uchylenie orzeczenia zakresu żądanej zmiany lub uchylenia. Niepodanie tych elementów uniemożliwia nadanie biegu apelacji, poza niespójnością między tymi elementami, czyli rozbieżnością między zakresem żądanej zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia a granicami zaskarżenia (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2009 r., III CZP 83/09, OSNC 2010 nr 5, poz. 69).

Zamieszczony w apelacji wniosek obejmował oświadczenie wnioskodawczyni, że wnosi o zmianę zaskarżonego postanowienia w zakwestionowanej części i orzeczenie co do istoty sprawy, ale część ta nie została jednoznacznie określona. Były zatem podstawy do zażądania od niej

uzupełnienia braku apelacji w odniesieniu do wymagania zamieszczenia w niej wniosku wskazanego w art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c.

Utrwalony został w orzecznictwie trafny pogląd, że do niepodpisanego pisma będącego odpowiedzią na wezwanie do uzupełnienia braków apelacji, nie stosuje się, w odniesieniu do skutków niewywiązania się z nałożonego obowiązku, art. 130 § 1 i 2 k.p.c., ponieważ możliwość taką wyłączył art. 370 k.p.c. Niepodpisanie pisma procesowego zawierającego uzupełnienie braku formalnego apelacji, stanowi brak formalny tego pisma, który nie podlega procedurze naprawczej. Przyjęte zostało, że nieuzupełnieniem braków apelacji jest zarówno niewykonanie wezwania, jak i nieprawidłowe jego wykonanie, skutkujące odrzuceniem apelacji na podstawie art. 370 k.p.c. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2003 r., III PZP 10/03, OSNP 2004, nr 3, poz. 43). Nie zasługiwał na podzielenie zarzut wnioskodawczyni, że Sąd Okręgowy naruszył art. 130 § 1 k.p.c.

Niezależnie od tego, podkreślenia wymaga, że w odpowiedzi na wezwanie Sądu Okręgowego do sprecyzowania zakresu żądanej zmiany orzeczenia Sądu pierwszej instancji, w dotkniętym brakiem piśmie, wnioskodawczyni podała, że domaga się zmiany orzeczenia sądu pierwszej instancji „w zakresie wysokości spłaty na rzecz uczestnika” i nie odniosła tego oświadczenia do treści apelacji. Oświadczenie to nie mogło być uznane za wypełnienie wymagania przewidzianego w art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. Nie było podstaw do uznania, że zakres żądanej zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia powinien być określony na podstawie analizy przedstawionych przez nią w apelacji zarzutów. Stanowisko wnioskodawczyni nie uwzględnia tego, że każde z wymagań formalnych, wyszczególnionych w art. 368 § 1 pkt 1 do 5 k.p.c. ma samodzielny zespół swoistych cech, które w apelacji powinny być jednoznacznie oznaczone.

Z powyższych względów zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw zostało oddalone na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

jw

kc